A°. 1828. No. 152.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 20 December.

FRANKFORT, den 16den December.

Volgens berigten uit Jassij, zou men, vermits in het stormachtig jaargetijde de vaart op de Zwarte Zee zeer bezwarend wordt, er te Odessa op bedacht zijn, om, door middel van kleine vaartuigen, welke langs de kusten kunnen zeilen, de vestingen, welke door Russische troepen bezet zijn, van leeftogt te voorzien. Ook zegt men, dat in Rusland eene maatschappij zal opgerigt worden, om de stoomvaart op deze zee in te voeren; eene inrigting, welke men in allen opzigten voordeelig zou mogen noemen.

PETERSBURG, den 3den December.

Gisteren werd het feest der troonsbeklimming van Z. M. Keizer *Nicolaas* in de kerken plegtig gevierd.

— Uit Stawropol wordt den 11den November het volgende gemeld: « Gisteren is de generaal der kavallerie, *Emanuel*, die over de troepen van de Kaukasische linie het bevel voert, na den gelukkigen afloop eener expeditie tegen de Karatschajewers, een bergvolk, dat Rusland vijandig was, naar Stawropol teruggekeerd. Aan den voet van den Elborus in een ontoegankelijk oord genesteld, waar zij voor geene vervolging bedacht waren, deden de Karatschajewers niet alleen zelf dikwijls invallen op ons grondgebied, maar hun land diende nevens de nabijgelegen bergen en kloven ook steeds tot eene verzamelplaats voor alle tegen Rusland vijandig gezinde bergvolken uit die streken. De onderscheidene volksstammen vereenigden zich daar bijeen, om gezamenlijk strooptogten te ondernemen. Deze werden vooral menigvuldig sedert de Turksche regering aan Rusland den oorlog verklaard had. Den 1sten November naderden onze troepen, door den generaal *Emanuel* in persoon aangevoerd, de rotskloof van Karatschajew en begonnen 's morgens te zeven uur den strijd met de bergbewoners, die tot zeven ure 's avonds stand hielden, doch toen genoodzaakt werden om voor onze dappere krijgslieden te wijken, wier onverschrokken moed ook bij deze gelegenheid met den besten gevolge bekroond werd. De vijand, volkomen geslagen, en het beste gedeelte zijner krijgsmagt verloren hebbende, werd uit de kloof verdreven en verstrooid, waarop ons detachement dezelve bezettede, en 's anderen daags, zonder weerstand te ontmoeten, Kart-Jurta, de hoofdplaats der Karatschajewers, bereikte. Verschrikt zonden de inwoners hunne oudsten ons te gemoet en smeekten om verschooning, die hun ook toegezegd werd. Den 3den November, legden de regent van de Karatschajewers, *Vali Isslam Schawkalow*, de oudsten en het gansche volk den eed als onderdanen van Zijne Majesteit den Keizer af, leverden, als onderpanden van hunne trouw, gijzelaars zoo uit de familie van den regent *Schawkalow*, als uit de drie andere aanzienlijkste huisgezinnen der oudsten, en verbonden zich, om voortaan niet alleen geene zamenrotting der bergvolken in hun gebied toe te laten, maar ook zelf hunne invallen op ons grondgebied te keer te gaan, en van alle vijandelijke oogmerken derzelven aan de naburige Russische overigheid kennis te geven.

De beteugeling der Karatschajewers is van groot belang voor de rust en veiligheid van het Kaukazische gewest. Hetzelve zal er ook, wat den handel betreft, bij winnen, daar met deze nieuwe onderdanen van Rusland maatregelen zijn beraamd om aan de rivier Kuma, tegen over de vesting Chadanduchow, eene markt op te rigten.

— Een berigt uit Tiflis van den 11den November behelst het volgende: « Eergisteren is het Grusinische regement kurassiers te Tiflis binnengerukt en heeft den verjaardag der benoeming van den jongen grootvorst, *Konstantijn Nikolajewitsch*, tot chef van hetzelve gevierd. 's Morgens ontving de graaf *Paskewitsch* het regement op het plein van Erivan, en dankte de dappere grenadiers voor de diensten, welke zij in den laatsten veldtogt tegen de Turken bewezen. 's Avonds was er bal, op hetwelk, benevens de ingezetenen der stad, ook de Perzen uit de nieuw veroverde provincien, de gevangene Turken, de pacha's van Kars en Bajazed, en de alhier aanwezige vreemdelingen, Engelschen, Franschen enz., tegenwoordig waren. De dansvertrekken waren smaakvol met wapens en zegeteekenen versierd.

PARYS, den 15den December.

De *Constitutionnel* zegt, met betrekking tot den pennestrijd, die dezer dagen tusschen de Parijsche en Brusselsche ministeriele dagbladen over den staat van zaken in Frankrijk en de Nederlanden gevoerd is, het volgende:

« Er zou een goed middel zijn om het Nederlandsche en Fransche ministerie eenstemmig te maken en de beide natien te voldoen. Dat het eene aan de Nederlanden geve wat Frankrijk verkregen heeft, namelijk de jurij, de onafhankelijkheid der regtbanken, de afschaffing der uitzonderings-wetten; en dat het andere ons geve wat de Nederlanden verkregen hebben, goede gemeentelijke instellingen, eene wettige burgerwapening, een redelijk tol-tarief, een zuinig bestuur van den waterstaat en de wegen; dat het voorstellen doe tot intrekking der wet op de heiligschennis; dat het de woelingen der congregatien beteugele, welke onder schijn van godsdienst op niets dan listen en lagen bedacht zijn; en alsdan zal die pennenstrijd spoedig ophouden, daar niemand meer iets te zeggen zal hebben.»

Van den 16den December.

De generaal *Maison*, die in Morea bevel voert, is tot maarschalk benoemd, en de generaal-majoor *Durieu*, chef van den staf der expeditionaire armee, tot luitenant-generaal.

Volgens de jongste brieven uit Morea bedroeg het getal zieken in october nog zes honderd.

Men dacht, dat de troepen niet vóór het einde der maand Maart aanstaande zouden terugkeeren.

Men hoopte, dat vóór dien tijd, de geregelde krijgsmagt, waarover de kolonel *Fabvier* bevel zal voeren, 7 à 8000 man sterk zou zijn, en de Grieksche troepen in staat om de vestingen over te nemen en te bewaren, aan welker herstel thans ijverig wordt gearbeid.

De Acropolis van Korinthe en de in den omtrek aan te leggen verschanste legerplaats, zullen zoodanig versterkt worden, dat de Turken er geen doortogt meer zullen vinden.

— Van Toulon vertrekken van tijd tot tijd schepen met levensmiddelen naar Morea.

— Volgens berigten uit Madrid van den 1sten dezer stelt de Spaansche regering bij voortduring pogingen in het werk om buiten 's lands eene geldleening tot stand te brengen; doch steeds vruchteloos. Zij wil eerlang eene aanzienlijke hoeveelheid kwikzilver verkoopen, waarvan de opbrengst zal moeten dienen om in de dringendste behoeften te voorzien.

— Te Baijonne is een lid van de Spaansche legatie te Parijs en een Engelsch kabinets-koerier gepasseerd. Beiden begaven zich in aller ijl naar Madrid. Men denkt, dat zij nota's omtrent de zaken van Portugal overbrengen.

BRUSSEL, den 17den December.

Volgens opgave van het gouvernement is van de fondsen, vroeger door de Staten-Generaal voor de overzeesche bezittingen toegestaan, het volgende gebruik gemaakt:

Wegens restitutie aan de schatkist van voorschotten, door dezelve ten behoeve van het koloniaal bestuur gedaan.	ƒ 2,365,050-41½
Wegens betalingen, voortspruitende uit het traktaat met Engeland van 17 Maart 1824 met in begrip van onderscheide kosten	- 1,225,540-62½
Wegens wissels, door het koloniaal bestuur op het ministerie van marine en kolonien getrokken, waaronder begrepen zijn die, welke voor de afrekening met 't huis van *Palmer en Comp.* hebben gediend.	- 10,110,200-61
Wegens verzendingen in specien zoo gouden en zilveren als kopergeld	- 3,273,729-52½
Wegens remises aan het koloniaal bestuur gedaan, door middel van consignatien van regten, de legatien, als anderzins	- 2,629,072-93½
Wegens betalingen hier te lande ten behoeve van het koloniaal bestuur gedaan, als: kosten van uitrusting en vervoer van militairen, burgerlijke en militaire pensioenen, aankoopen van benoodigheden, enz.	ƒ 3,096,395-89
Totaal	ƒ 22,700,000-00

Het gebruik, dat men voornemens is te maken van de gelden, waarvoor thans op nieuw waarborg van den staat wordt ingeroepen, zal zijn de voorziening in de behoeften van de dienst, hoofdzakelijk in het militaire departement, hetwelk in staat zal moeten gesteld worden om de kosten te dragen, van uit het moederland aangevoerde en verder uit te zenden versterkingen, alsmede om nieuwe aanwervingen van inlandsche troepen te kunnen doen en voor derzelver uitrusting en onderhoud te kunnen zorgen.

Van den 18den December.

De vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden, is ten 12 ure geopend. — Hunne Exc. de ministers van financie, van buiten- en van binnenlandsche zaken, zijn in de vergadering tegenwoordig. — Volgens art. 58 der grondwet, geeft Z. M. aan de vergaderig kennis, van eene gesloten conventie met Z. D. H. den groothertog van Nassau. Drukken en ronddeelen. — Een aantal verzoekschriften worden naar de commissie gezonden. — De centrale afdeeling brengt rapport uit, over het ontwerp van wet, betreffende de leening voor de Oost-Indien. — Het verslag zal worden gedrukt en rondgedeeld, en de beraadslagingen na den afloop van die, wegens de buitengewone begrooting voor 1829, aan de order gesteld.

De beraadslagingen over de buitengewone begrooting voor den jare 1829, werden geopend. — De heer *Backer* maakt verschillende aanmerkingen op dezelve, betreffende kosten, welke, volgens den spreker, niet uit 's Rijks schatkist, maar voor rekening van provincien, steden, enz.

moesten komen, zoodanig waren de verbeteringen aan de provinciaal gebouwen, de bibliotheken, de museums, kruidtuinen, enz. De spreker zoude evenwel, daar deze buitengewone begrooting de laatste van dit tienjarig tijdvak was, voor dezelve stemmen. — De heer *G. G. Clifford* sprak over de afsluiting van de rekeningen, over de som, welke voor de West-Indiën gevraagd werd, welke niet op de Rijks-begrooting behoorde, enz. Hij behield zich zijne stem nog voor. — De heer *Fockema* spreekt mede over het afsluiten der rekeningen van vroegere dienstjaren, het opnemen van gelden uit de nog onafgeslotene rekeningen, enz., en de spreker zoude tegen de ontwerpen stemmen. — De heer *Corver-Hooft* maakte dergelijke bedenkingen als de vorige sprekers, in de Fransche taal. Hij zoude tegen de voorgedragene wetten stemmen. — De heer *Fabry-Longrée* is aan het woord (bij de afzending dezes berigts).

— Eergisteren was de Eerste Kamer der Staten-Generaal bijeengeroepen; maar er waren geen genoegzaam aantal leden tegenwoordig om vergadering te houden. Gisteren is de Kamer weder vergaderd.

'sGRAVENHAGE, den 16den December.

In het Koninklijk kabinet van schilderijen alhier is thans geplaatst de onlangs door Z. M. gekochte vermaarde schilderij van *Rembrant*, toebehoord hebbende aan het Chirurgijns-weduwenfonds te Amsterdam. Dezelve is hoog 1 el, 10 palmen, 6 strepen, en breed 2 ellen, 1 palm en 6 strepen, en stelt den Burgemeester en Hoogleeraar in de heelkunde, *Nicolaas Tulp*, voor, zijne vrienden en leerlingen in de ontleedkunde onderwijzende. Men weet niet, wat men in dit heerlijk stuk meer moet bewonderen, de juiste teekening, het schoone licht, het fraaije koloriet of de eenvoudigheid, welke in hetzelve heerscht. Al deze voortreffelijke hoedanigheden maken deze schilderij, naar het oordeel van kenners, tot een der pronkjuweelen van het Koninklijk kabinet; ja, er zijn sommigen, die meenen, dat hetzelve de eerste plaats daarin verdiend te bekleeden.

— Wij ontvangen heden de Javaansche Courant van den 19den Augustus ll., zijnde drie dagen later dan de vorige. In dezelve komt een rapport van den luitenant gouverneur-generaal voor, geteekend te Magellang, den 11den Augustus, waarin Z. Exc. verslag geeft van eene vereenigde poging der mobile colonnes, onder de luitenant-kolonels *Le Bron de Vexela* en *Ledel* en onder den majoor *van Ganzen*, om den vijand over de Progo terug te werpen. De vijand nogtans vroegtijdig van deze beweging kennis bekomen hebbende, heeft den aantogt onzer troepen niet durven afwachten en is met overhaasting zuidwaarts terug getrokken. Met kleingeweer heeft men de muitelingen bijkans niet kunnen bereiken, maar het kanon heeft onder dezelve nog al eenig nadeel aangerigt.

In de Bagelleen waren wederom eenige kleine gevechten voorgevallen, waarin de onzen, gelijk gewoonlijk, de overhand hebben gehad. Een gedeelte der hulptroepen uit de buiten bezettingen heeft daaraan deel genomen, en daarbij zich uitnemend van zijnen pligt gekweten. In één dezer gevechten zijn twee Tommongongs en nog een minder hoofd des vijands gesneuveld.

Den 9den Augustus zijn ter reede van Samarang aangekomen, 290 man Tidoresche hulptroepen, van Z. M. den Sultan van Tidore, onder aanvoering van den majoor *Safivoedin*. Ten einde aan de hulpbenden van den Sultan van Boeton, onlangs ten getale van 700 uitgelezen manschappen te Samarang aangekomen, een denkbeeld te geven van de voortreffelijkheid en het overwigt der Europesche wapenen en krijgstucht heeft men aan dezelve op den 7den Augustus ter genoemde plaats het schouwspel eener groote parade gegeven. Hierbij heeft het twee gelederen vuur en het kanon, op genoemde hulpbenden eenen bijzonderen indruk gemaakt en de hoogste verwondering bij hen verwekt. De meeste dezer troepen, namelijk, hadden nimmer de grenzen van hun land verlaten, en het is thans voor de eerstemaal, dat de bondgenooten van Celebes manschappen aan het Nederlandsche gouvernement leveren, om buiten hun eigen grondgebied voor hetzelve te strijden. Men merkt zulks aan als een duidelijk bewijs, dat de achting en de toegenegenheid voor het Nederlandsche gouvernement in den Archipel meer en meer toeneemt.

— Den 17den Augustus is te Batavia aangekomen het schip *Neerlands Koning*, kapt. *K. Schinkel*, den 20sten April van Rotterdam gezeild, met troepen.

MAASTRICHT, den 15den December.

Men zegt, dat het ontwerp van wet op de drukpers te streng bevonden is, en in den Raad onderscheidene wijzigingen zijn voorgesteld. De straffen, in dit ontwerp vermeld, [illegible] voornamelijk in geldboeten bestaan, welke zwaarder worden naarmate de bestuurders, welke beleedigd mogten worden, hooger in rang zijn.

(*Eclaireur.*)

Mengelwerk.

EEN BLIK OP HET OORLOGS-TOONEEL.

(*Vervolg en Slot van No. 129.*)

Na achtereenvolgens de schouwplaats der gevechten tusschen *Rusland* en *Turkije* in het Noorden en Oosten des *Ottomannischen* Rijks te hebben bezien, schiet ons nog over, om den blik naar het *Zuiden* te slaan, waar de vonk is ontsprongen, die dit oorlogsvuur heeft ontstoken: naar *Griekenland*, de *Grieksche* eilanden en den *Hellespont*. Op de tijding, dat eene *Fransche* vloot met troepen derwaarts zou stevenen, was ieders hart vol blijdschap, en de algemeene verwachting was reeds op de volledige vrijmaking van het oude *Hellas* gevestigd. Een *Fransch* leger onder eenen bekwamen krijgsman als MAISON (denzelfden die in den veldtogt van 1814, in de *Nederlanden*, tot bijna op het laatste oogenblik, toe de *Fransche* wapenen staande hield, en, terwijl de Bondgenooten reeds bij *Parijs* stonden, *Gent* innam en *Antwerpen* naderde) scheen die volledige bevrijding niet slechts te kunnen, maar ook te moeten voltooijen. Het is waar, IBRAHIM heeft met zijne roofbenden *Morea* zonder slag of stoot ontruimd; bijna even zoo weinig tegenstand hebben de vestingen *Coron*, *Modon*, *Navarino* en *Patras* geboden, vestingen, die door de *Grieken* gedurende *zeven* achtereenvolgende jaren vergeefs berend of belegerd zijn, doch hiertoe hebben zich dan ook de werkzaamheden des *Franschen* legers bepaald: eene onverbiddelijke staatkunde verbiedt hun den overtogt der landengte van *Korinthe*.

De genoemde vestingen zijn allezins van belang. Zij liggen allen aan aan zee, en wel aan de zuid- en westkust van *Morea*. *Coron* is in de oudheid weinig bekend; het heette eertijds *Æpea*, doch zou, na de terugkomst der uit hun vaderland verdreven *Messeniers* door de *Thebanen*, naar de stad *Koronea*, bij *Thebe*, genoemd zijn. In de nabijheid was een aloude en bewaarde APOLLO's tempel. In de latere oorlogen der *Venetianen* met de *Turken* is zij meermalen genomen en hernomen. De *Russen* veroverden haar in 1770, doch het kasteel hield zich, en door het in brand steken der olij-magazijnen werd ook de stad geheel in de asch gelegd. — *Modon*, niet ver van de zuidwestpunt van *Morea* gelegen, was in de oudheid van meer belang, en werd *Methone* of *Mothone* genoemd. PAUSANIAS wil, dat zij reeds vóór den *Trojaanschen* oorlog zou bestaan hebben, en toen *Pedasus* genoemd zijn. Naderhand werd *Mothone* eene volkplanting der verdrevene *Nauplieërs*, (bewoners van *Napoli di Romanie*) en, door hare ligging aan zee, eens de prooi der *Illyrische* zeeroovers. Er was hier een aloude tempel van *Minerva*. Na vele wisselvalligheden kwam de stad eindelijk in handen der *Turken*. De sterkte van haar kasteel en vestingwerken bleek duidelijk in de overzeesche belegering dezer stad door de *Russen*, met de opgestane *Grieken* vereenigd, in 1770. De lafhartigheid der *Mainoten* (bergbewoners onder de *Grieksche* troepen) deed de tot ontzet aangezochte *Albanezen* zegepralen: — de *Russen* verloren 20 stukken geschut, en twee hunner bevelhebbers, de generaals ORLOFF en prins DOLGORUCKI, werden gekwetst. Naderhand werd nog een algemeene storm afgeslagen, en het beleg moest opgebroken worden. Het is dus een bewijs van het ontzag, hetwelk de *Fransche* wapenen inboezemen, dat deze vesting zich, zonder verdediging te beproeven, aan dezelve heeft overgegeven.

Navarin of *Navarino* is het oude *Pylos*, het beroemde vaderland van NESTOR. Wij hebben, bij gelegenheid van den beroemden zeeslag bij die stad uitvoerig van hare haven gesproken (een der besten der wereld) en zulks met een plan opgehelderd. Wij voegen er nog slechts bij, dat *Navarino*, bij gelegenheid van den inval der *Russische* zeemagt in *Morea*, ten jare 1770, hare voornaamste wapenplaats werd. *Patras* is mede eene overoude stad, die te voren *Azoa* heette. Zij werd in vervolg van tijd bijna verlaten: doch AUGUSTUS herstelde haar, uit hoofde harer gunstige ligging aan de invaart der golf van *Korinthe*, en schonk, van alle *Achajers* alleen, aan hare bewoners de vrijheid en vele gunstbewijzen. In onze dagen was zij de eerste koopstad van *Morea*, en had consuls van verscheidene *Europische* mogendheden in hare muren. *Patras* onderging, in den oorlog van 1770, even als in den *Griekschen* opstand onzer dagen, het lot, dat de stad voor een oogenblik door de *Grieken* werd ingenomen; (waarbij zij in eerstgemelden krijg, groote wreedheden tegen de *Turken* pleegden), doch dat het kasteel zich hield, de stad door de *Turken* hernomen werd, en daarbij aan de *Grieken* hunne gepleegde barbaarschheden [illegible] *ropische* consuls nogtans werden gespaard; eene gematigdheid, die de *Turken* ook tegenwoordig nog bij de gepleegde gruweltooneelen, zoo als op *Chios* en elders, steeds in het oog hebben gehouden. — Ten noordoosten van *Patras* ligt het zoogenoemde kasteel van *Morea*, hetwelk de invaart der *Kleine Dardanellen*, of der zeeëngte vóór de golf van *Korinthe*, verdedigt. Men weet, dat dit de eenige plaats is, waar de *Franschen* wezenlijken tegenstand hebben gevonden. Het kleine en weinig belangrijke *Castel Tornese* zal hun wel, schoon geen dagblad zulks vermeld heeft, in handen gevallen zijn. *Korinthe*, met het sterke bergkasteel achter hetzelve, (het beroemde *Akrokorinthe*) hetwelk den ingang tot den *Peloponnesus* verdedigt, *Napoli di Romania*, (het oude *Nauplia*) eene bijkans onmisbare sterkte op een *Schiereiland* met de vesting *Palamides*, (thans de hoofdstad van den *Peloponnesus*) en *Monembazia* of *Napoli di Malvasia*, waren reeds in handen der *Grieken*. De vorige hoofdstad *Tripolitza* in het midden des lands, (eene stichting der middeleeuwen, niet verre van het oude *Tegea*) is door IBRAHIM-*pacha* geheel verwoest. Men herinnert zich de inneming dezer stad door de *Grieken* in 1821.

Zie hier dan het eenige gedeelte des vasten lands, hetwelk den *Grieken* zal vergund worden te bewonen, en hetwelk de Hooge Verbondene Mogendheden, in hunne hoog zuinige vrijheid, wel aan de *Grieken* (mits altijd onder schatpligtigheid, aan de Hooge *Ottomannische Porte*) gelieven te gunnen. MAISON had, in edele krijgsmansdrift, verder willen gaan, de landengte overschrijden en *Athene* bevrijden: maar het hoogwijze *Engelsche* ministerie, en vooral lord WELLINGTON, die aan het hoofd staat, verlangen dit niet. Het had hun slechts een woord, een wenk te kosten, en *Griekenland* was vrij tot den *Pindus* en den *Olympus*; doch neen! dit mag, dit zal niet gebeuren. Het zou den *ouden Bondgenoot* van *Engeland* te zeer bedroeven, of misschien zelfs te boos maken, en de man is thans zoo goed! — Men zegt, dat Sultan MAHMUD verklaard zou hebben, *Morea's* bevrijding te zullen aanzien, doch dat [illegible] den Besondere. [illegible] is overtuigd van *Engelands* geheime wenschen; het ziet dat de *ministeriele* zoo min als de tegenpartij hare partijdigheid voor *Turkije* tegen *Rusland* ontveinzen. Men wil, dat er reeds in den raad der *drie* Mogendheden besloten zou zijn, om zich met *Morea* en de *Cycladische* eilanden te vrede te stellen, onder voorwendsel, dat eerst gemelde Schiereiland door de landengte eene natuurlijke en gemakkelijke linie van verdediging aanbiedt, hetwelk met het overige vasteland van *Griekenland* het geval niet zou zijn. Doch men schijnt niet te willen bedenken, dat er zich *twee* uitmuntende bergmuren, als zoo vele natuurlijke bolwerken, aanbieden, die zoo wel het tegenwoordige *Livadia* (naar de stad *Lebadea* of *Livadia* genoemd) en het oude *Hellas*, of *eigenlijke Griekenland* omvattende, als *Griekenland* met *Thessalië* beschermen. De eerste is de bergrug *Œta*, die door den *Thyamus* of *Olympus* (niet den *Macedonischen*) door den *Panætolius* en *Tymphrestus*, met den *Pindus* zamenhangen (de barbaarsche namen dezer gebergten zijn weinig of niet bekend). Deze vrij hooge, steile en genoegzaam aan een geschakelde gebergten, scheiden *Hellas* ten noorden van *Thessalië*, terwijl de golf van *Ambracia* (tegenwoordig van *Arte*) die genoegzaam aan deze gebergten raakt, hetzelve van *Epirus* of het tegenwoordige *Albanien* afscheidt. Deze natuurlijke bolwerken waren zoo sterk, dat XERXES dezelve niet anders meende te kunnen doorbreken, dan langs de uiterste oostzijde, waar de zeer naauwe bergpas der *Thermopylen*, een' zeer smallen weg tusschen het gebergte en de zee aanbiedt; en men [illegible]

hier eene handvol *Grieken* zijne millioenen tegenhield, tot dat het hem door verraad eens herders gelukte, eenen weg over 't gebergte te vinden, die slechts aan inboorlingen bekend was. Ook naderhand zijn PHILIPPUS, de *Macedonier*, en de *Galliërs*, onder BRENNUS, hier gestuit, en men zou durven beweren, dat deze natuurlijke bescherming althans even goed en even veilig is, als de zoo dikwerf verkrachte landengte van *Korinthe*.

Maar zelfs ten noorden der *Thermopylen* is een andere bergmuur, die misschien eene even goede afscheiding en middelen ter verdediging biedt, wanneer men den nieuwen *Griekschen* staat zijne natuurlijke en wettige grenzen *(als het land der Grieken)* wil geven. Het zijn de beroemde bergruggen *Pindus* (thans *Mezzovo)* ten westen, die dit land van het *Niet-Grieksche Albanien* afscheiden, de *Kambunische* bergen ten noorden, (*Volutza)* en de *Olympus* ten noordoosten, tusschen welken en de *Ossa* zich de rivier *Peneus* (*Selymbria)* door het vermaarde dal *Tempe* in zee stort. Hier hield de *Macedonische* PERSEUS de *Romeinen* tegen, die uit het *Zuiden* in *Macedonie* dringen wilden, en even zoo goed zou men eene magt kunnen beletten, uit het *Noorden* deze scheidsmuur te overweldigen. Wij bekennen echter, dat de linie van den *Œta* veiliger is. Doch zou, wanneer de *Grieksche* staat zich, onder den waarborg der Verbondene Mogendheden tot den *Olympus* uitstrekte, de oude Meester het wel durven wagen, dien alsdan geenszins verachtelijker, en onder eene zoo magtige bescherming geplaatsten Staat aan te vallen. De ondervinding van meer dan eene eeuw pleit niet voor dat denkbeeld. *Turkije* is in dien tijd schaars de aanvaller geweest, zoo het niet daartoe als 't ware getergd en uitgedaagd werd.

Men verzekert verder, zoo als gezegd is, dat enkel de niet ver van *Morea* in eenen kring gelegene *Cykladische* eilanden (benevens de digt bij de kust gelegene eilanden: *Hydra* en *Spezzia)* tot den nieuwen staat zullen behooren: terwijl al de verder gelegene, verspreide eilanden (*Sporaden)* zich onder den *Turkschen* scepter op nieuws zullen moeten krommen. Daartoe behooren dan onderen het heldhaftige *Samos*, hetwelk zoo lang de *Aziatische* moord- en roofbenden van zijnen grond heeft geweerd; *Samos*, het vaderland van PYTHAGORAS, en de zetel der magt van POLYKRATES: — *Chios*, zoo beroemd door deszelfs vruchtbaarheid, en zoo ongelukkig bekend door het bloedbad, hetwelk de *Turken* er in 1822 aangerigt hebben: *Chios*, nog voor acht jaren de zetel der grootste bescherming en welvaart van *Griekenland*. — *Lesbos*, (*Metelin)* het vaderland van SAPPHO en zoo vele andere dichters en toonkunstenaars: — *Eubea* (*Negropont)* het grootste der *Grieksche* eilanden, ook weleer om deszelfs vruchtbaarheid beroemd: en zelfs *Kandia*, het aloude *Kreta*, waar de bevolking zich thans, met zoo veel heldenmoed en zoo veel opofferingen, tegen de *Turken* verzet. De *Fransche* expeditie zal deze oorden verlaten, en weder huiswaarts stevenen; dus zal men de *Grieken* misschien aan zich zelve, aan hunne eigene verdeeldheden overlaten, of *Engeland* zal uit de naburige *Jonische* eilanden waarschijnlijk wel het *Protectoraat*, gelijk van dezen, overnemen. De *Times* spreekt reeds van gewapenderhand aan *Rusland* de wet voor te schrijven; reeds voor lang heeft hij de blokkade der *Dardanellen*, (die *Rusland* toch wel zoo vrij staat, als aan *Engeland* in de jongste oorlogen tegen *Frankrijk* het stellen eener geheele kust in staat van blokkade), als eene daad van ongehoord geweld willen doen voorkomen, omdat zulks den *Engelschen* koophandel in de betrekkingen met de *Porte* eenigzins zal belemmeren. Doch hoe kan *Groot-Brittannie* hier gevoeligheid toonen, zonder van diepe schaamte te bloozen, wanneer het zich herinnert, hoe willekeurig, zonder voorafgaande kennisgeving of oorlogsverklaring, het niet alleen zoo vele havens en kusten in staat van blokkade gesteld heeft, maar ook daarenboven de koopvaarders van Natien, welke, op de trouw der verdragen, rijk geladen naar huis keerden, heeft aangevallen en genomen? — Het is echter eene andere vraag, of de blokkering der *Dardanellen* genoegzame werking zal doen, om het daarbij bepaalde doel te bereiken. Men wil toch niet alleen, dat *Konstantinopel* reeds voor den geheelen winter van levensbehoeften voorzien is, maar men kan ook berekenen, dat de karavanenhandel over *Smyrna* naar den *Bosporus*, te lande genoegzaam kan aanbrengen, terwijl de *Turken* ook op de *Europische* zijde het vruchtbare *Romelie* vrij hebben, en de stormen op de Zwarte Zee de *Russen* wel zullen verhinderen, om de noordzijde van den *Bosporus* te blokkeren; derhalve zou alleen de invoer door den *Hellespont* door *Egyptische* of *Europische* schepen (want uit *Griekenland* zal wel niets komen) voor *Konstantinopel* belemmerd worden. Men mag echter vrij gelooven, dat eene menigte schepen onder *Engelsche* of andere *Europische* vlaggen zullen weten door te sluipen, zoo dat ons deze maatregel der *Russische* regering minder aan het doel voorkomt te zullen beantwoorden. Het beste bij de geheele zaak is, dat zij *Samos* tot wapen- en legplaats zullen nemen, en dus de achtingswaardige verdedigers van dat eiland, die nu acht jaren lang, in weerwil der zoo naburige *Aziatische* kust, in de verdediging van hun vaderland hebben durven volharden, van de wraak der *Turken*, waaraan het *Engelsche* Ministerie hen zou willen overgeven, zullen vrijwaren.

Ten slotte kan men zeggen, dat, bij een overzigt van het geheele oorlogstooneel, *Europa* in de hoop is teleur gesteld, welke het bij de opening van den veldtogt voor de zaak der menschelijkheid, der beschaving en van het Christendom had opgevat. Door misslagen, ongelukken en eenen vroeg' ingevallen winter, is in het Noorden de veldtogt zoo goed als mislukt, terwijl in het Zuiden de zoo vurig gewenschte bevrijding van *Griekenland* zich tot eene ontheffing van IBRAHIMS roofbende en het vertrek der *Turksche* bezettingen uit *Morea* bepaalt, wel te verstaan met het oogmerk, om dat kleine vrijgemaakte land nog onder *Turksche* cijnsbaarheid te brengen, en de inwoners van *Athene* en de geheele *klassieke* streek ten Noorden der landengte te beletten, dat zij zich niet feitelijk verzetten tegen hunne Heeren en Meesters, die het daar in den volsten, onbeperkten zin van het woord zullen blijven. — Zie daar de werking van den dood eens grooten mans, van den bewerker des verdrags van *Londen!*

HOOGE SCHOLEN. — NATIONALITEIT.

« *Een bijzonder zwak, dat ons van tijd tot tijd veel nadeel heeft*
« *toegebragt, is die onmatige zucht voor vreemdelingen, waar-*
« *door wij vervallen in eene ongerijmde nabootsing van alles,*
« *wat zij ons tot een voorschrift aanprijzen.*» SIMON STYL.

Niemand, die op den naam van een verstandig mensch aanspraak maakt, zal wel in twijfel trekken dat het openbaar en vooral het hooger onderwijs eene van die zaken is, welke in eenen goed ingerigten staat, de aandacht van regering en onderdanen het meest verdienen, daar het een der hoofdraderen is, waardoor de staatsmachine op den duur gedreven wordt, en van welker inrigting en zamenstelling dus zeer veel voor het geluk of ongeluk van eenen staat afhangt. Geen wonder derhalve dat ook in ons vaderland en voormaals het openbaar hooger onderwijs aller aandacht tot zich heeft getrokken, en vooral in den tegenwoordigen tijd elk een wederom met de meest gespannen verwachting zijne blikken op hetzelve vestigt.

Zoo vele verschillende meeningen toch zijn in de laatste tijden over deze zaak te berde gebragt; zoo vele geschriften in het licht gegeven; zoo vele woorden, in de meest aanzienlijke vergadering van ons land, die onzer vertegenwoordigers, over de zelve gewisseld, en zoo vele elkander veranderende, verbeterende en vernietigende besluiten van hooger hand, over hetzelve uitgevaardigd; dat men eindelijk bijna niet meer wist wat men over het hooge onderwijs moest denken, niet meer zien kon welke de algemeene strekking en geest van hetzelve was of heette te zijn, en eindelijk dat men bijna niet meer raden kon, wat nog bestond, wat afgeschaft en wat geheel of gedeeltelijk veranderd was. Geenszins is het mijn voornemen om; na zoo veel 't geen over deze zaak van verschillende zijden is voortgebragt, nog iets over de inrigting van het onderwijs of over de maatregelen, door het gouvernement te nemen, in te brengen, veel min lessen als het ware of voorschriften te geven, wat men doen moest of nalaten. Zoo ik toch anders hiertoe de lust of bekwaamheid bezat, zoude ik mij nu te meer van zoo iets onthouden, nu door het gouvernement eene commissie is benoemd om de geheele zaak te beslechten en voordragten tot algemeene doelmatige bepalingen aan het zelve te doen, en deze reeds, volgens openlijke berigten hare taak op zoo weinig na ten einde heeft gebragt, dat het algemeen rapport nog zoude op te maken zijn.

Eéne aanmerking evenwel voor te dragen, was het doel van dit geschrift; eene aanmerking welke velen misschien van zoo veel gewigt niet zullen rekenen, als zij mij is toegeschenen, welke zeker reeds meermalen door anderen gemaakt is, doch welke onmogelijk te dikwijls kan herhaald worden, daar zij het gewigtigste punt van het Hooger onderwijs aangaat: de nationaliteit.

Uit veel toch, 'tgeen wij in den laatsten tijd bij ons gezien hebben, en uit sommige loopende geruchten, welke niet zelden, de weerschijn als het ware der waarheid zijn, en dezelve voorafgaan gelijk de morgenschemering de zon, schijnt het als of onze inrigtingen van hooger onderwijs, eene geheele of ten minste zeer groote verandering zullen ondergaan, terwijl volgens die zelfde geruchten, in deze veranderingen een geest zoude heerschen, meer overeenkomstig dien onzer buren, dan wel met onze voorvaderlijke instellingen. Zoo aan deze geruchten nu iets waar is (1), dan schijnt het, dat ons arm land zeer verbasterd is, en, hoe het dan ook, volgens de aanspraak van den minister van financien moge bloeijen, in het vak van onderwijs deerlijk achteruit is gegaan. Hoe *Nederland*, en vooral het noordelijk gedeelte van hetzelve, 't welk ik voornamelijk bedoel, dat land 't geen altijd als de bakermat van ware geleerdheid, als het land beschouwd is geworden, waar de beschaving, die eerste en edelste vrucht van een goed ingerigt onderwijs, te huis behoorde; waar de beroemdste mannen van alle oorden der wereld in hunne jeugd waren opgevoed, en dikwijls in meer gevorderde jaren zelven onderwezen; dat land door zoo velen benijd, doch door allen geacht, moet dat zijne inrigtingen nu van vreemden ontleenen, moet het bij zijne buren gaan bedelen, om dingen welke het te voren aan hen konde mededeelen. *Heu quantum mutatus ab illo.*

Doch wanneer en hoe heeft het dan dien roem en die meerderheid boven andere landen verloren? Ziedaar eene vraag op welke het antwoord moet voortvloeijen uit eene aandachtige vergelijking van den staat der geleerdheid en hoogere beschaving in ons land, met die van andere landen. Wij zullen dit met een paar woorden trachten te doen, zonder ons evenwel zoo laag gevallen te rekenen, dat wij onze meerderheid, ten opzigte van *Spanje*, *Italie* en diergelijke landen zouden betoogen, en zullen ons dus voornamelijk tot *Duitschland* en *Frankrijk* bepalen, als welke toch tegenwoordig, in bijna alle zaken, den toon schijnen te geven.

Duitschland is zeker in de laatste helft der vorige eeuw, uit eene halve barbaarschheid, in welke het toen gelegen was, magtig opgekomen, en het hooger onderwijs vooral, heeft er onmetelijke vorderingen gemaakt. Hunne hooge scholen bloeijen, hunne leeraars zijn ijverig werkzaam en verspreiden door woorden en geschriften allerlei gedachten over allerhande onderwerpen: hand- en leerboeken, over bijna alle menschelijke wetenschappen, komen er, bijna dagelijks uit: de wijsbegeerte vooral is er aan de orde van den dag, en het eene stelsel verdringt er het andere; schoon, aan den anderen kant, hunne philosophie wel eens tot mijsticismus leidt, schoon de menigte der handboeken de aanleering der wetenschappen, somtijds meer moeijelijk maakt, dan wel bevordert; en schoon menigeen dikwijls gedwongen is, om opgang te maken, of van zijne voorgangers te steelen, of om alles, wat door vorige beoefenaars van een vak is opgebouwd, om ver te werpen en om te halen.

Wanneer wij *Frankrijk* beschouwen, zien wij, dat daar de wetenschappen en fraaije letteren minder geëerd en beoefend worden, dan men in den eersten opslag zeggen zoude. De politieke twisten, welke zich daar in alles mengen, zetten de gemoederen, der jeugd vooral, te zeer in beweging, dan dat men die bedaardheid en bezadigdheid bij de beoefenaars der wetenschappen en letteren zoude aantreffen, welke dezelve zoo noodzakelijk vereischen, en van welke de Fransche natie, buiten dien, niet al te zeer voorzien is. Hierdoor ontstaat eene zekere oppervlakkigheid, welke dit land bij *Duitschland* doet achter liggen. Want hoezeer de geest van onderzoek in dit laatste land zeker te ver gaat, en men, door alles wat oudtijds gezegd en gedaan is, uit te pluizen, te annoteren en te citeren alles zoo ontleedt en *verstukkelt*, gelijk de Duitscher zegt, dat men op het laatst niet meer weet, hoe men zich keeren of wenden zal, om uit den chaos van verschillende en verwarde begrippen los te geraken; zoo is zulks toch nog beter dan de ligtheid, waarmede in *Frankrijk* alles behandeld wordt, waar alles op *éclat* berekend is, alwaar men van alles een *apperçu* heeft, en eigenlijk niets grondigs weet. Vergeefs zoekt men dan ook naar de opvolgers van een ST. CROIX, BRUNCK of VILLOISON, in een land alwaar men bij het herdrukken van den *Virgilius* van HEYNE, de excursussen weglaat, en de critische noten mutileert, dewijl dezelve *le goût Français* beledigen: alwaar men nu eens met dien dan met genen nieuwen project-maker opvliegt: alwaar JOUY's *morale appliquée à la politique* als een *chef-d'oeuvre de philosophie* werd uitgekreten, vooral omdat in dit werk op alle groote mannen, van vorige dagen, uit de hoogte werd nedergezien, en van *le fatras obscur de Grotius*, door iemand en voor een volk gesproken werd, welke geen van beiden in staat zijn, het geringste van de verdiensten van GROTIUS te begrijpen: in een land daarenboven waar alles mode is, tot de medicijnen toe en men nu met BROUSSAIS van niets dan bloedzuigers en antiphlogistische middelen wil hooren, om morgen allen met HAHNEMAN te homoiopatiseren. *Engeland*, welkers inwoners men nog steeds met VIRGILIUS noemen kan:

Et penitus toto divisos orbe Britannos.

Engeland staat, vooral ten opzigte van het onderwijs, te zeer op zich zelven, dan dat wij het in onze beschouwing hier zouden aanvoeren.

---

(1) Welligt vraagt iemand, hoe men, op zulke losse geruchten bouwende, deze aanmerkingen maakt, eer men weet of dezelve gegrond zijn of niet. Misschien is er immers niets van aan, en zal alles zuiver Nederlands wezen, 't geen de commissie ons schenkt. Dit is zoo, doch ik geloof dat in zaken van zoo veel aanbelang, de vrees alleen, reeds eenig regt geeft om, zoo men zegt, te schreeuwen eer men geslagen wordt; te meer wijl de mogelijkheid, dat die geruchten waarheid bevatten, niet ontkend kan worden, en het dan beter is te voorbarig gesproken te hebben, dan dat men zich naderhand zijn stilzwijgen zoude moeten verwijten, en denken: « wie weet, zoo men er eens de aandacht op gevestigd had, ware het welligt niet gebeurd." Want ook de zwakste stem, wordt somtijds gehoord.

J. A.

daar alles in dat land zoo met de zeden, godsdienst en constitutie in verband staat, dat het een land is 't geen alleen met zich zelven is te vergelijken. Wij gelooven evenwel dit te mogen vaststellen, dat men bij al het goede 't geen men er vindt, te zeer op die wetenschappen let, welke dadelijk zigtbaar practisch nut aanbrengen, en hierdoor misschien die takken der menschelijke kennis te zeer vernalatigt, welke, al brengen zij ook dadelijk geen geld in omloop, of geene nieuwe machiene aan den gang, evenwel zeer veel invloed op den menschelijken geest, en zelfs op de maatschappelijke welvaart uitoefenen.

Keeren wij nu het oog naar ons land, dan geloof ik, dat wij, zonder eene al te groote partijdigheid, zullen bevinden, dat wij niet zoo ver bij de genoemde volken achter liggen, om genoodzaakt te zijn bij hen lessen en voorschriften te halen, hoe het hooger onderwijs moet worden ingerigt.

Want al moge er bij ons dan zulk eene uiterlijke vertooning van geleerdheid niet zijn als bij onze naburen; staan dan onze geleerden evenwel zoo veel bij hen achter? Is ons vaderland dan niet meer dat land, alwaar de theologie, even verre van mijsticismus als van superrationalismus, den gulden middelweg betreedt, en, voorgelicht door de fakkel van taal- en oudheidkunde, in staat is het volk te onderwijzen en op hare heart voor te lichten, beter dan bij welk volk van *Europa* men ook noemen wille? Hebben wij dan geene regtsgeleerden welke geschikt zijn den roem van SCHULTENS, NOODT, BYNKERSHOEK en zoo vele anderen op te houden; zijn dan, om geene levende, of voor langeren tijd gestorvene te noemen, de namen van KEMPER en CRAS reeds vergeten? Bestaat dan onder ons niet meer de school van VALCKENAER RUHNKENIUS en WYTTENBACH; onderwijzen niet hunne discipelen aan onze hooge scholen en gijmnasien; of zijn deze zoo van den roem hunner meesters vervallen, dat zij niet gerust tegen de buitenlandsche geleerden gemonsterd kunnen worden, zoo wel in eigene grondige geleerdheid, als in de gave om der jeugd, aan hunne zorg toevertrouwd, door doelmatig onderwijs, smaak voor de werken der onsterfelijke genien van *Griekenland* en *Rome* in te boezemen, dezelve aan te vuren en op te wakkeren? Voorwaar wij durven gerustelijk verklaren, in de volle overtuiging dat elk waar, onbevooroordeeld Nederlander, het ons toe zal stemmen: *Nederland* is niet achteruitgegaan, en wij hebben nog niet noodig bij andere volken lessen te halen, hoe wij het hooger onderwijs zullen inrigten.

« Doch, zegt men misschien, niet zoo zeer het onderwijs op zich zelven, als wel de vorm en reglementaire bepalingen, ten opzigte onzer hoogescholen, vereischen nadere herziening; de betrekkingen der studenten tot hunne hoogleeraren, en tot de maatschappij in het algemeen, behooren nader bepaald te worden en de groote vrijheid welke zij nu genieten behoort te worden ingekort. Zie slechts hoe bij Duitschers en Franschen zoowel als in *Engeland* de hoogescholen meer aan banden liggen, en de academische vrijheid meer beperkt is! Op deze redenering zullen wij nog kortelijk ten besluite een paar aanmerkingen maken.

Het is een vaststaande regel dat waar de uitwerkselen goed zijn, de oorzaak niet kwaad kan zijn, en omgekeerd dat kwade gevolgen uit geene goede oorzaken voortvloeijen, of, zoo als men algemeen zegt, aan de vruchten wordt de boom gekend. Wanneer wij nu onze Hoogscholen met de vreemde vergelijken, en zien dat in *Duitschland* de jeugd bijna overal tegen de gouvernementen is opgezet, dat *Burschenschaften* en andere geheime genootschappen geheel *Duitschland* in oproer dreigen te brengen, duellen op alle academien aan de orde van den dag zijn; in *Frankrijk* het Gouvernement genoodzaakt is (of ten minste zoo doet voorkomen) eene geheele Juridische of Medische school te sluiten en te verplaatsen, en de studenten altijd in alle politieke questien gemoeid zijn, en dus altijd met de politie te doen hebben; terwijl bij ons van dit alles niets gebeurt, de Hooge scholen rustig, geheime genootschappen onbekend zijn; laten wij dan besluiten wat beter is, onze, zoogenaamde, te groote vrijheid, of de vreemde dwang, en laten wij dan bovenal, (en o! mogt dit door allen gevoeld worden) zorgen, dat wij het kwaad, 't geen wij keeren willen, niet juist door die maatregelen doen ontstaan, opdat het ons niet te laat berouwe onze gulden vrijheid verloren, en daarenboven ons doel volkomen gemist te hebben.

Doch al ware het ook, dat onze hooge scholen veel te wenschen overlieten, al was bij onze buren het een of ander, hetgeen misschien bij hen goed is, en zoo het bij ons eenmaal bestond, niet slecht zoude zijn, dan nog is het voor verderflijk te houden altijd iets nieuws te hebben voor men nog aan het oude gewend is, en vooral alles altijd van vreemden te ontleenen. Dan helaas! reeds voor geruimen tijd was dit het zwak van onzen landaard, om zoo als STYL dit in de door ons tot motto gekozene woorden uitdrukt, « door ongerijmde nabootsing» ons zelven te benadeelen. Doch daar wij in dit geval eene groote overeenkomst met de Duitschers hebben, welke ook spoedig gereed zijn al wat vreemd is fraai te vinden, zal ik geene verdere aanmerkingen hierover maken, dan alleen eenige regels uit een Duitsch schrijver mededeelen. Het is eene plaats uit de *Beobachtungen auf Reisen*, van Dr. A. H. NIEMEYER, een man door zijne grondige geleerdheid en scherpen blik, vooral in hetgeen opvoeding en onderwijs aangaat, alom bekend. Ik deel deze plaats, waarin die geachte schrijver, over de Engelsche universiteiten sprekende, zich zoo zeer tegen het eeuwige organiseren in *Duitschland* uitlaat, des te liever mede, dewijl zij zoo op ons toepasselijk is, als of ze voor ons was opgesteld, en ik juist door het lezen van die woorden, op de gedachten ben gekomen, welke ik in deze regels heb trachten mede te deelen.

« In *Engeland*,» dus luiden des geachten schrijvers woorden, « hangt men in vele zaken zoo zeer aan veronderde gebruiken, dat men elke verandering voor een verlies zoude houden. Van het onophoudelijk organiseren en reorganiseren, waaraan wij bij ons reeds sinds langen tijd gewoon zijn, weet men daar te lande geheel niets. Wanneer dit nu, aan den eenen kant bewijst, dat wij vervuld zijn, met eene groote werkdadigheid en rusteloosheid, zoodat wij nooit willen stilstaan, maar alle goeds alleen opvatten, waar deze ook mogen gevonden worden, zoo is het echter aan den anderen kant het gevolg, nu eens van eene verwerpelijke onbestendigheid, en van eene altijd naar nieuwe voorwerpen zoekende naäperij, dan weder van een onvoorwaardelijk geloof aan grootsprekers, of plannenmakers, welke den tijdgeest slim te baat nemen, welkers gebreken men echter dra doorziet, en hen dan aan een kant schuift. Te dikwijls volgt dan op het eerst geprezene en uitgevente het berouw, en de terugkeer tot het beproefde en betere, zoo men niet soms tot het andere uiterste, tot alle gebreken der voorvaderen terug keert.

Niet zonder smart denkt men hierbij aan zoo vele paedagogische misgrepen, welke zelfs regeringen, wier doel voortreflijk was, hebben gedaan; aan zoo veel 't geen in overijling verworpen, en even zoo terug genomen werd; aan zoo menige drukkende beperking van bekwame leeraars en opvoeders, wijl de een of andere begunstigde raadgever alles alleen meende te weten. Verre zij het van mij hierdoor eene stijve aankleving aan ouderwetsche formen in bescherming te willen nemen; want juist deze is het welke in Engeland, bij zoo veel goeds, zoo vele gebreken behoudt, hetgeen onbevooroordeelde Britten zelven niet kunnen loochenen. Alles — ook in het onderwijs — moet met den tijd, en overeenkomstig de behoeften des tijds voortgaan, en langzamerhand, moet datgene 't welk alleen het gebruik zonder verdiensten geheiligd heeft, verbeterd worden. *De Regeringen moeten juist daarom hunnen tijd verstaan.* Maar niets vereischt meer omzigtigheid, bezonnenheid en matiging, niets meer teederheid en liberaliteit in de handelingen van hen, welke dat betere willen te weeg brengen, dan al wat op het gebied der godsdienstige en wetenschappelijke beschaving voorvalt. Want *veel vreemds b. v. eene Engelsche* (Fransche of Duitsche) *inrigting van het onderwijs zoude op onzen bodem verplant de slechtste vruchten voortbrengen. Hoewel men zich wachten moet, dezelve in een ander land, waar zij met zoo veel eigenaardigs verbonden is, voor even zoo verderfelijk te houden.*

J. A.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 19den dito 1657 vertrok de Prinses LOUISA VAN BOHEMEN in stilte.

Den 19den dito vlugtten de Koning van *Engeland* en de Prins van *Walles* naar *Frankrijk*.

Den 19den dito 1821 had de ratificatie plaats van het grensverdrag tusschen *Parma* en *Modena*.

Den 20sten dito 1512 stak hertog KAREL VAN GELDER de voorstad van *Amsterdam*, vermoedelijk die buiten de *St. Antoniepoort*, in brand en vernielde, volgens sommigen, wel 22 schepen, die in de oude Waal lagen om te overwinteren. Kort daarna werd er een vierjarig bestand met de Gelderschen gesloten; die zich nu voor het grootste deel aan hunnen hertog hadden onderworpen.

Den 20sten dito 1679 stierf Prins J. M. VAN NASSAU, veldmaarschalk der *Nederlanden*.

Den 20sten dito 1762 nam de strenge vorst, die gedurende den winter van dat jaar plaats had, een' aanvang.

BERIGT.

Te beginnen met den 1sten Januarij, zal de Arnhemsche Courant *tweemaal in de week, des Dingsdags en Zaturdags, dubbeld zijn en Mengelwerk bevatten. Des Donderdags zal zij daarbij op den tegenwoordigen voet blijven. — De Uitgever had gewenscht, ongeacht deze uitbreiding, den prijs der Courant, welke thans f 10 in het jaar is, niet te verhoogen; maar de Zegelbelasting, waaraan hij onderworpen is, en de kosten, welke hij aanwendt, om de Courant steeds belangrijker te doen worden, maken eene kleine prijsverhooging onvermijdelijk. Het abonnement zal, te rekenen van primo 1829 af,* twaalf gulden *in het jaar bedragen; een prijs, die voor alle onze Couranten, welke driemaal in de week verschijnen, betaald wordt, en dien men dus, gelijk de Uitgever vertrouwt, ook voor de* Arnhemsche Courant *niet onbillijk zal vinden.*

SCHOUWBURG TE *ARNHEM*.

De Nederduitsche Tooneellisten, onder Directie van de Heeren *OBELT*, *KUP* en DE *KONING*, en protectie van Z. K. H. de Prins van *Oranje*, zullen de eer hebben ten Tooneele te voeren,

Op Zaturdag, den 20sten December 1828.

DE GROOTE WERELD EN GOEDHARTIGHEID.

Een Duitsch Familie-Tafereel.

Tooneelspel in 4 Bedrijven, van den vermaarden ZIEGLER.

Gevolgd van

DE OUDE COPIIST,

of

MEN SCHIKT ZICH NAAR DE OMSTANDIGHEDEN.

Nieuw Blijspel met zang in een Bedrijf, naar het Fransch van SCRIBE door de heer DE QUACK.

(In de *Kersmisweek geene* Voorstelling.)

ARNHEM, den 20sten December.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 19 Dec. 1 El 2 Palm 0 Duim; gewassen 0 D., gevallen 10 D

Den 20 dito 1 El 1 Palm 5 Duim; gewassen 0 D., gevallen 5 D

---

§ § § Het BESTUUR des AMBTS *DOETINCHEM* is voornemens, op Maandag den 29sten December 1828, des morgens ten tien ure, ten huize van *HENDRIK JAN VERSTEEG*, in *Yzevoorde*, aan te besteden het MAKEN en STELLEN der AFSLUITING van de voor die Gemeente AANGELEGDE BEGRAAFPLAATS, op Bestek en Voorwaarden, gedurende acht dagen voor den dag der Aanbesteding, ten genoemde huize, ter lezing liggende.

§ § § Op Donderdag den 15den Januarij 1829, des avonds ten zes ure, zal men, ten huize van Mejuffrouw de Weduwe *PEPPENHAUSER*, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, onder het Ministerie van den Notaris Mr. *G. VAN ECK*, in het openbaar op hoogen doen inzetten en veertien dagen daarna, zijnde den [illegible] ter zelfder ure en plaats, bij toeslag verkoopen:

1°. Een hecht en sterk HUIS en ERVE, staande en gelegen binnen *Arnhem*, in de Kerkstraat, wijk F No. 211, tusschen de Erven van den Heer *DAAMS* en den Heer *W. VAN OMMEREN*, thans bewoond door den Eerwaarden Heer *STEENMEIJER*.

Kunnende dit perceel bezigtigd worden, mits vooraf bij den Heer Bewoner belet vragende.

2°. Een blok HUIZEN en ERVEN, staande en gelegen te *Arnhem*, aan de St. Jans Wal en de St. Catharinen Doelen, bevattende zeventien nieuw opgebouwde Woningen, gemerkt van No. 1 tot en met 17.

§ § § *G. COHEN*, op den Ganzenheuvel te *Nijmegen*, adverteert, dat hij zijne LEES-BIBLIOTHEEK wederom met vele BESTE en NIEUWE WERKEN, in onderscheiden Talen, heeft vermeerderd, waarvan de Lijst à 10 en de volledige Catalogus à 35 Centen bij hem te bekomen is. — Voorts biedt hij zeer civiel te koop aan: NEDERLANDSCHE en NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN in 140 Banden. Koopt en verkoopt oude Boeken in de meeste Talen, als ook Scheppapier.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.